

ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Абакумов А.С.

студент,

*Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В ТРУДОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

На етапі становлення України як сучасної демократичної правової держави одним з найважливіших аспектів є подовження реформування законодавства. В реаліях сьогодення одним з найгостріших питань є проблема корупції в різних галузях суспільного життя. Зокрема, значне поширення корупційних правопорушень на даний час вбачається в секторі трудових правовідносин. Функціонування законодавчих механізмів, спрямованих на формування у суспільстві таких поглядів та переконань, що не дозволять допустити корупційні прояви в трудовій діяльності, є неможливим без якісного функціонування системи запобігання, протидії та попередження корупції [1]. Основою успішної протидії корупції є втілення в життя соціальних реформ та застосування управлінських методів, що направлені на утримання від вчинення корупційних діянь. Це має призвести до зміцнення потенціалу національної системи боротьби з корупцією шляхом усунення передумов, які спричиняють її виникнення [2].

Актуальність обраної теми обумовлена тим, що на сьогоднішній день питання корупційних діянь в трудових правовідносинах є малодослідженим, незважаючи на закріплену законодавством обов'язковість недопущення корупції в сфері праці.

Питанням протидії корупції займалися такі зарубіжні автори, як Р. Андерсон, С. Ріко, С. Беркман, Дж. Пікареллі, оскільки це явище є дуже поширеним і в інших країнах також. Вітчизняні науковці, що розглядали корупційні діяння з кримінально-правової точки зору, це Л.В. Багрій-Шахматов, Л.Ю. Аркуша, М.І. Камлик, В.С. Лукомський. Адміністративно-правову природу корупції та шляхи її подолання вивчали такі українські вчені, як М.І. Мельник, Є.В. Невмержицький, М.І. Хавронюк, Т.Є. Кагановська, С.С. Рогульський. Однак з позиції трудового законодавства проблематика корупційних діянь практично не

досліджувалась. Тому, враховуючи сучасні зміни в законодавстві України, що направлені на подолання корупції в трудовій діяльності, є своєчасним та вкрай актуальним подовження досліджень корупції саме в цій сфері.

За останній час в Україні зроблено досить багато в сфері запобігання корупції. Було розроблено та прийнято новий антикорупційний закон та низку інших нормативних актів, спрямованих на боротьбу з корупцією. Так, 26 жовтня 2014 року набрав чинності Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII «Про запобігання корупції», та був введений в дію 26 квітня 2015 р. Цим законом визначено правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень [3].

Новелою, привнесеною у вітчизняне антикорупційне законодавство Законом України «Про запобігання корупції», є необхідність створення та затвердження юридичними особами антикорупційної програми. В обов'язковому порядку антикорупційна програма затверджується підприємствами, чисельність працівників в яких перевищує 50 осіб, а обсяг валового доходу перевищує сімдесят мільйонів гривень. Також законодавством передбачено обов'язок запровадження антикорупційної програми для юридичних осіб, які є учасниками попередньої кваліфікації, учасниками процедури закупівлі відповідно до Закону України «Про здійснення державних закупівель», якщо вартість закупівлі дорівнює або перевищує 20 мільйонів гривень [3].

Щодо окремого питання застосування антикорупційного законодавства в трудовій діяльності юридичної особи в частині застосування превентивних заходів, направлених на попередження та боротьбу з корупцією, антикорупційна програма юридичної особи затверджується керівником, але обов'язковим є її попереднє обговорення з працівниками підприємства. Форма такого обговорення законом не встановлена, але найбільш доцільною формою є проведення загальних зборів трудового колективу. На обговоренні антикорупційної програми її положення мають бути доведені та роз'яснені працівникам, або ж вони можуть бути заздалегідь надані трудовому колективу для ознайомлення [4]. Більш того, відповідно до ч. 3 ст. 62 Закону «Про запобігання корупції», повний текст антикорупційної програми повинен перебувати у постійному відкритому доступі для працівників юридичної особи. Прийняття рішення про погодження проекту антикорупційної програми юридичної особи має фіксуватись відповідним документом (протокол загальних зборів трудового колективу), реквізити якого обов'язково мають бути зазначені в тексті антикорупційної програми. Законодавством не визначено механізму внесення змін до антикорупційної програми юридичної особи під час її обговорення з

працівниками, але в разі надходження обґрунтованих зауважень або пропозицій найбільш доцільним вважається їх урахування та винесення на наступне обговорення доповнений проект антикорупційної програми.

Серед інших вимог до антикорупційної програми, Закон України «Про запобігання корупції» містить вимогу щодо включення до програми положення про порядок внесення змін до неї. Фактично це означає, що працівники юридичної особи мають змогу вносити пропозиції щодо внесення змін до антикорупційної програми, а після цього весь трудовий колектив їх обговорює, і це обговорення має передувати затвердженню змін до програми. Тобто всі працівники не тільки мають бути ознайомлені з антикорупційними положеннями, а й приймають безпосередню участь у корегуванні дій, направлених на запобігання та боротьбу з корупцією. Це є дуже важливим нововведенням, адже згідно до антикорупційного законодавства, положення щодо обов'язковості дотримання антикорупційної програми мають бути включеними до трудових договорів юридичної особи, а отже, кожна особа, укладаючи трудовий договір, бере на себе обов'язок дотримуватись правил попередження та запобігання корупційних проявів в трудовій діяльності, а також попереджаються про наслідки порушення антикорупційних зобов'язань. В трудові договори співробітників, що були складені до прийняття антикорупційної програми юридичної особи, положення щодо обов'язковості її дотримання мають бути включені у вигляді додаткових угод до трудового договору.

Необхідність розробки антикорупційної програми для роботодавців як юридичних осіб публічного та приватного права є дуже важливим нововведенням, адже, по-перше, законом створено превентивний механізм попередження корупційних проявів, що працює за допомогою спеціально розробленого плану дій, направлених на безумовне дотримання трудового законодавства. По-друге, ознайомлення всього трудового колективу з антикорупційною програмою юридичної особи, більш того, включення положень із запобігання корупції до трудових договорів та правил внутрішнього розпорядку, створює своєрідний психологічний механізм стримання, який має бути покликаний запобігти особі вдатися до вчинення корупційних правопорушень.

Список використаних джерел:

1. Мельник Н. Система антикоррупционного законодательства Украины / Н. Мельник // Вестник прокуратуры. – № 3. – 2002. – С. 49–56
2. Невмержицький Є.В. Корупція як соціально-політичне явище: особливості проявів і механізми подолання в сучасній Україні [Текст]: Автореф. дис... канд. політ. наук: (23.00.02 – політичні інститути та

процеси) / Є.В. Невмержицький ; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 1999. – 19 с.

3. Закон України «Про запобігання корупції» № 1700-VII від 14 жовтня 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

4. Козіна В. Антикорупційна програма: практичні поради / В. Козіна // Бюджетна бухгалтерія. – № 24/1. – 2015. – 32 с.

Бондаренко В.В.

студент,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ЩОДО ДЕЯКИХ ПИТАНЬ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Спочатку бойових дій на сході України і дотепер за даними Міграційної служби, Пенсійного фонду та УТЗСН в Україні опинилося близько 2 млн ВПО. У той же час Управління з координації гуманітарних питань ООН називає цифру в 1 млн. Така різниця в даних здебільшого спричинена існуванням «несправжніх» переселенців, таких що проживають на території непідконтрольній Україні але з корисливих мотивів мають довідку переселенця.

Ідея зупинити виплати таким «переселенцям» зрозуміла і логічно обґрунтована, але на жаль її реалізація виявилась провальною.

СБУ склала списки ВПО які, за їх даними, на підконтрольній Україні території не проживають. Списки були розіслані до районних управлінь праці та соціального захисту населення, без будь-яких роз'яснень роботи з цими списками. Як на місцях зараз перевіряють факт проживання переселенців за вказаною в довідці адресою – це ще одна тема, що потребує правової уваги, але тут треба сказати що на практиці дуже значна кількість людей, що опинилась в тих списках, насправді все ж таки є ВПО, що проживають на території підконтрольній Україні і вкрай потребують тої незначної державної допомоги для елементарних життєвих потреб. Як виглядав процес складання таких списків крім СБУ нікому невідомо.

Якщо уявити, що до списку СБУ потрапила особа, що не мала наміру переміщуватись, чи така особа прийшла отримувати довідку ВПО за новою постановою, таке формулювання в постанові як «відомості про зареєстроване та фактичне місце проживання» дає можливість принести сфабрикований документ із підписами від «сусідів по місцю